

הודו: אינדירה מנסה לנטרל את פקיסטאן

השנה פצצה גרעינית בכור האטומי שלה. ליד איסלא-מאבאד. הודו וישראל מעוניינות למנוע את ייצור הפצצה. לדברי כליתיקשורת בבריטניה, כולל רשת הטלוויזיה ברייטי, משתפות שתי המדינות פעולה. ברמה של שירותי המודיעין, במטרה להשיג את הכור

נגד המפלגה הקומוניסטית-ההודית. בפומבי הפגינה נאמנות לעמדות נייטראליסטיות. הצביעה על הנזק שגורמות שתי מעצמות-העל במדיניותן בדרום-מערב אסיה. **מקום טוב באמצע.** בעיית הכור הגרעיני בטאראי פור עדיין מעכירה את היחסים בין הודו וארצות-הברית. לפי הסכם ישן בין שתי המדינות חייבת ארצות-הברית לספק דלק גרעיני עבור הכור עד שנת 1993. לעומת זאת, החליט הקונגרס האמריקאי לפני כחמש שנים להטיל הגבלות על אספקת הדלק, כדי לערוב לכך שהודו, לא

כנראה שאילו רונאלד רגן מסוגל ללמוד משגיאות. אחרי שנתיים של מדיניות מטופשת כלפי הודו, שדחפה אותה ממש בכוח לכיוון ברית-המועצות, עורכת עתה ארצות-הברית מערכה מחדש של מדיניותה בדרום-מערב אסיה. הדגש הוא אומנם על עימות עם הסובייטים, בעיקר בנושא האפגאני, אך הגישה כלפי הודו הפכה מתונה יותר.

ראש-ממשלת הודו, אינדירה גאנדי, מבנה היטב שהי אינטרס של ארצה מחייב השגת הסדר מהיר בפרשת אפגאניסטאן. הנוכחות הסובייטית במדינה זו, התמיכה האמריקאית הגלויה במורדי המוג'הדין (העיתונות האמריקאית מקפידה שלא לקרוא להם „קנאי האיסלאם“, חרף העובדה שלעומתם חומייני הוא כמעט נאור. אחרי הכל, הם לוחמים נגד הסובייטים), מגבירה את המעורבות האמריקאית בפקיסטאן. השנה יקבל נשיא פקיסטאן, זיא אל-חאק כמעט מיליארד דולר מארצות-הברית. רוב הכסף מיועד לחיזוק הצבא, למרות — ואולי בגלל? — המצב הכלכלי הרוע בפקיסטאן.

הודו רואה בהתחמשות של זיא איום ישיר על ביטחונה. גאנדי טוענת, במידה רבה של הגיון, שאחרי הסדר מתקבל על הדעת באפגאניסטאן, יבינו האמריקאים שיש להם אינטרס ברור בהדוק היחסים עם 600 מיליון הודים. אפילו על חשבון פקיסטאן. כל הסימנים מוכיחים שושינגטון החלה לחשוב בכיוון זה. אפילו בלי הסדר אפגאני.

הפרקצות מתנה. עוד לפני ביקורה האחרון של גאנדי בארצות-הברית הסירו האמריקאים את התנגדותם למלווה מאסיבי של קרן המטבע הבינלאומית עבור הודו. אינדירה קיבלה 2 מיליארד דולר, שהצילו את כלכלתה מהתמוטטות מוחלטת. בשנתיים הראשונות לנשיאותו של רגן הכשילו האמריקאים את רוב בקשות הסיוע של

הפקיסטאני בטרם תושלם הפצצה. מכל מקום, בנושא זה טרם הושג הסדר בין הודו וארצות-הברית.

גאנדי תבקר השנה גם בברית-המועצות. כנראה כבר בספטמבר הקרוב. היא סבורה שהישגי ביקורה בוויינגטון יסייעו לה גם במסקותיה. יש לה אפילו מה להציע לברית-המועצות. עיתון-הככלה הבריטי אקונומיסט דיווח החדש, כי הודו חתמה על הסכם לייצא לסובייטים כמה אלפי טון אורניום. בעוד המעצמה השנייה בגודלה בעולם נתקלת בקשיים גדלים והולכים להזין את אוכי-105 שלה. הצליחה המדינה הרעבה ביותר בעולם לסגור את הפער בין הצרכים והייצור. עודפי האורניום שלה אינם גדולים, אמנם, אך מספיקים כדי להציג את ברית-המועצות באור נלעג.

בביקורה בוויינגטון, אמנם לא השיגה גאנדי את היעד האמיתי, ניטרולה של פקיסטאן כאיום צבאי על הודו. עם זאת, השתפרו יחסיה עם ארצות-הברית, והיא זכתה מחדש במקום טוב באמצע, בין שתי מעצמות-העל. שאיפיון את אביה הנערץ עליה.

מתנות מהדוד סם

השבועון טיים טורח להזכיר לנו, ולא במיקרה, את המתנות מארצות-הברית, שאיפשרו לממשלת-ביגון לבצע את התוכניות בלבנון. בין השאר מזכיר טיים:

- 14.9 מיליארד דולר כסיוע צבאי אמריקאי לישראל. מאז קום המדינה.
- 85 אחוז ממטוסי חיל-האוויר הישראלי.
- 1650 טנקים, 4000 נגמשי"ם, 1000 תותחים, 90 אחוז מכלל הארטילריה הישראלית, על כל צורותיה.
- בשנת הכספים הנוכחית מסתכם הסיוע הצבאי לישראל ב-1.4 מיליארד דולר, 850 מיליון דולר מסכום זה מהווים הליוואה ל-30 שנה.
- בשנה הבאה תקבל ישראל — אם תתנהג יפה — 1.7 מיליארד דולר, מתוכם 1.2 מיליארד כהלואה.

תבנה פצצה גרעינית. החששות בכיוון זה גברו. אחרי הניסוי הגרעיני שערכה הודו לפני שמונה שנים. גאנדי מגלה היסטריה כמעט גוליה מאירית בעניין זה. בעיקר לאור העובדה שפקיסטאן, בעזרת לוב, מייצרת כבר

ראשי-ממשלת הודו גאנדי אורז לברית-המועצות

עורכת „דבר“ זמר תחייה בראשיתית ותמימה

תהייה ביומון פועלי ישראל

היומון הסוציאלי-דמוקרטי, דבר, יוצא השבוע במאמר ראשי, שניחוח של תהייה בראשיתית ותמימה (כמעט כמו „טוהר הנשק“), עולה ממנו. עניין ניקראגואה מטריד את ביטאון ההסתדרות. בעל המאמר מיצר על ניתוק היחסים עם המישטר הסנדיניסטי במדינה זו. הוא מודה, שיתכן כי מישר לוחיה-הנשק למישטר הפשיסטי שקדם לסנדיניסטים. היה בהם כד להרגיז את השמאל, אבל זו סיבה לנקוט עמדה אנטי-ישראלית? ובכן, כדאי להזכיר לעורכי דבר, שממשלת המערב היא שהחלה באספקת הנשק למרצח האנטסטיו סומרי, בניגוד גמיר לאינטרס הישראלי לטווח ארוך. אין מדובר בכמות זעומה של נשק, כאילו בנוסף למקורות אחרים, לפי כל הדיווחים בעיתונות הער למית, סיפקה ישראל 98 אחוזים (!) מכלל הנשק שנמכר לרודן הימני. זהו מיקרה קלאסי של כמות שהפכה לאיכות, וגרמה למדינת-ישראל נזק שאינו ניתן לתיקון בתודעת העם בניקראגואה. מצרים ישראלים, כמו רובה נעים, קשורים באורח בליינתק בתודעת הציבור שם עם רצח אכזרי של מתנגדי מישפתת סומסה, ששלסה באורח בלעדי על כל משאבי המדינה.

אבל עורכי דבר העלו נימוק נוסף, המצביע יותר מכל דבר אחר על דמותה העכשווית של הסוציאלי-דמוקרטיה הישראלית. הסנדיניסטים, טוען דבר, מתנגדים למערב, ומטבע הדברים שיגלו עמדה עויינת גם כלפי ישראל. **יבויח עי טאקטיקה, לא עי עקרונות.** חשוב לזכור, שישיראל המשיכה לספק נשק לסומסה גם אחרי שנשיא ארצות-הברית, ג'ימי קארטר, החריס את מישטר בשל ההתעללות באזרחים חפים-מפשע. הסנדיניסטים גילו עמדה נייטראלית כלפי האמריקאים. עד שהנשיא החדש, רונאלד רגן, שינה את המדיניות כלפיהם וגילה עוינות גלויה, אבל מעבר לזאת, מיור מדוע עיתון כמו דבר מאמץ לעצמו את הפא-

הודו, תוך כדי הזרמת הוויינגטון לפקיסטאן. המחווה הנוכחית מהווה תפנית של ממש, חרף העובדה שהיה לה, כמוכן, מחיר. ההודים נאלצו לקבל תכתיבים אמריקאים בכל הנוגע לניהול חברתי-כלכלי. קיצו בהוצאות הרווחה, העלו מיסים ומחירים, התוצאה היתה צימצום מרשים בפער במאזן התשלומים של הודו, ומחיר חברתי עצום, שאותו שילמו מיליוני הרעבים בארץ ענקית זו. אינדירה רמזה בביקורה אצל רגן שהרחבת הפער החברתי עלול לגרום למהומות-דמים, שרהחוק, ג'ורג' שולץ, הגיב ברפלקס המותנה הקלאסי של האמריקאים במקרים כאלה: הוא הציע לאינדירה נשק.

גאנדי שהתכנעה שארצות-הברית אינה מעוניינת בהסדר באפגאניסטאן, האינטרס האמריקאי הוא די ברור. הבעיה האפגאנית מסבכת את ברית-המועצות עם קנאי האיסלאם בכל העולם, פוגעת בתדמית הסובייטית בעולם השלישי, ובקרב השמאל האירופי. ההתערבות הסובייטית במדינה זו מגבירה את התסיסה נגד המישטר בקרב המוסלמים בארצות-המועצות עצמה, מאפשרת לפקיסטאן לרכוש כוחות צבאיים ניכרים (בדמות „אפצים“) בפקיסטאן, לתאם פעולה לא רק עם זיא אל-חאק אלא גם עם מצרים וסין. גאנדי ניסתה להסביר לשולץ שברית-המועצות אינה יכולה לשאת מישטר אנטי-סובייטי באפגאניסטאן, אך תסכים להקמת ממשלה בלתי מזדה, שולץ הבהיר לה, שארצות-הברית רוצה בניצוחם של המורדים המוסלמיים, ורואה בכך יעד הניתן להשגה.

רגן ושולץ ניסו להציל מפי גאנדי הצהרות אנטי-סובייטיות. היא הקמת את דעתם כשחזרה על עמדתה הישנה נגד ההתערבות הסובייטית באפגאניסטאן, ובשיחות פרטיות עימם הצביעה על עשרות שנים של מאבקי